

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za drugo izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Deležniki „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petletnosti za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprte reklamacije so poštne proste.

Dva znamenita shoda Slovenske kmečke zveze v Šaleški dolini!

Dne 11. t. m. so pohiteli odborniki Kmečke zveze v Šaleško dolino in priredili dopoldne shod v Št. Ilju pri g. Krajncu, popoldan pa v Škalah pri g. Vagi. Shoda sta bila dobro obiskana; navdušeno so sledili vrli posestniki izvajanjem poslancev Kmečke zveze in se prepričali, da je le Kmečka zveza edino pravo ognjišče, okoli katerega se sme in se mora zbirati spodnje štajersko kmečko ljudstvo.

V Št. Ilju pozdravi veleposestnik g. Krajnc državna poslanca Roškarja in Piškega in podpredsednika K. Z. posestnika Mlakarja. Po izvolitvi veleposestnika Krajnc za predsednika, župana Korena za podpredsednika in Fr. Verdeva, vrlega kmečkega mladeniča, za zapisničarja, se oglasi k besedi predsednik Kmečke zveze, drž. posl. Roškar, in govori v imenu Kmečke zveze o težnjah kmečkega stanu; opominja k združitvi, da si tudi kmečki stan zboljša potom organizacije svoja stanovska vprašanja. Jasno in razločno razloži navzočim vsestransko rano kmečkega stanu in daje nasvete in oriše pota, katera hoče hoditi Kmečka zveza v prid in blagor najbolj pozabljenega stanu; zlasti opozarja na razne denarne zavode, na lastne zavarovalnice in na podrobno delo, katero morajo pričeti podobori, združeni z glavnim odborom Kmečke zveze. Zanimanje je vzbudilo njegovo poročilo o delovanju v parlamentu; z navdušenjem se je pozdravljala zborovanja kmečkih poslancev in glasni medklici so se slišali, ko so zvedeli, da je k tej najvažnejši parlamentarni zvezi pristopilo le 9 članov jugoslovanskega kluba (klici: Kaj je z Ježovnikom!), dočim je Slovenski klub do zadnjega moža sklenil delovati najmarljiveje v tej važni skupini. „Premišlujte sami o tem dejstvu, nečem nobenega napadati“, je odgovoril govornik na te medklice. Treba se je kmetu zlasti ogibati raznih ljudi, ki prihajajo iz mest in širijo med kmečkim ljudstvom le sovraštvo. Če pa kdo izmed navzočih misli, da nima Kmečka zveza poštenega namena, naj se zglesi. Govornik še povsebnost navdušuje navzoče, da ostanejo zvesti, verni Slovenci, da obljubijo skupno delovanje. (Živioklici.)

Drž. posl. Pišek poudarja, da so prišli v ljubezni do kmečkega stanu v Šaleško dolino; niso prišli kakor drugi nasprotniki z namenom, delati sovraštva. Nato govori obširno o davkih, o cenitvi raznih posestev in o predlogih, katere so že stavili poslanci Slovenskega kluba v tej zadevi; zlasti so bila zanimiva razmotrivanja gospodarskih rečij; poslušalci

so mirno sledili govorom in bili nad vse navdušeni za svoje poslance. Pravično jim je zaklical drž. poslanec: „Vidite, dragi, take namene ima Kmečka zveza, katero so mladi fantje iz trgov in mest blatili in lagali ljudem, da slepari po deželi. Danes smo tukaj, da vsakdo pove, če mu kaj ne ugaja.“ (Gromoviti živio!)

Nato govori posestnik Mlakar o namenu Kmečke zveze poljudno in prepričevalno, da ni bilo navdušenja ne konca ne kraja. Zlasti še je opisal društven program, pojasnjeval zahteve o preosnovitvi davka, o šolskih bremenih in občinskih zadevah. Če hoče kmečki stan zares kaj doseči, se mora združiti v veliko skupino, nobeden kmet bi se ne smel odtegniti, brez kmeta ni Kmečke zveze.

Predsednik g. Krajnc se najiskreneje zahvali vsem trem govornikom za poučne govore z obljubo, da hočejo ostati zvesti zagovorniki Kmečke zveze. Ob enem predlaga tudi samo ugodne može za podobor iz Št. Ilja, Št. Janža in Št. Andraža.

Gosp. župan Koren vpraša poslanca Kmečke zveze, „ker oni nimajo svojega poslance in ga ne priznavajo za svojega“, kaj meni vlada z izrabljenjem kmečkih občin; pozivlja poslanca, da delujeta v tem smislu in opozorita vlado tudi na mešetarenje s kmečkimi posestvi.

Gosp. Roškar pojasni gosp. župana, da so poslanci Kmečke zveze že vložili predloge v teh vprašanjih in je upati, da pridejo na dnevni red.

G. župan stavi še resolucije, katere podamo na koncu poročila; sprejele so se brez ugovora. Z navdušenjem zaključil predsednik zborovanje; le težko smo se ločili od vrlih možev, ki se niso mogli dovolj zahvaliti poslancema za krepke besede. Št. Andražah so poslali deputacijo in prosili, da priredi tudi pri njih Kmečka zveza shod.

Bolj burno je bilo zborovanje v Škalah pri posestniku Vagi. Vodil je zborovanje podpredsednik K. Z. Mlakar sam in poklical v predsedstvo posestnika Špeha za podpredsednika in posestnika Jana za zapisničarja. Že pri govoru posl. Roškarja so začeli nekateri neolikanci, ki so pristali Ježovnikovi, delati medklice in gnusne opazke o molitvi in duhovnikih, dočim so se delavei soejalni demokratije zadržali mirno. Gospod Ježovnik je lahko ponosen na svoje ljudi! Bricke so morali slišati ti neotesanci; ljudstvo se je zgražalo njihovemu početju in burno odobravalo krepke besede, katere jim je zabrusil neustrašeno v zobe poslanec Roškar. Kmečka zveza ni samo zato, da bi vodila volitve, temveč tudi da doseže za kmečki stan kaj dobrega z združitvijo. Če bi ob volitvah nastopali vsi kmetje združeni in skazovali zaupanje možem, ki delajo odkrito, pa ne z lažmi

za kmečko ljudstvo, bi se hitreje lahko rešila najvažnejša vprašanja. Navdušeno so pritjevali izbornemu govorniku poslušalci, ko je govoril o Slovenskem klubu; ko so ga vedno bolj motili razgrajči, jim je zaklical: „Odstranite me, ubite me, če vidite, da Kmečka zveza ni poštena; ravno vam je treba izobrazbe; izobražen človek se tako ne vede; neizobraženci so največji izvrški človeštva, posebno če so še cela brezverni.“ Drž. poslanec Roškar si je s svojim odločnim nastopom napravil red; naši pristaši so ga burno pozdravljali in razgrajči so odšli osramočeni, tako da je govoril drž. poslanec Pišek lahko že mirneje in posestnika Mlakarja ni motil nikdo več. Vtis na poslušalce je bil velik in z navdušenjem so sledili vsi kmetje govorom vseh treh zastopnikov Kmečke zveze. Prosili so za razne nasvete. Posestnik Tučman iz Pasje vasi vpraša g. poslance, če bi ne mogla vlada nastopiti proti ostudni pisavi Štajerca, Narodnega lista in Slovenskega Naroda; pritožuje se radi nepravilnosti, ki jih dela posestnikom železnica in zahteva vsaj pomočnega miru, katerega kalijo razni razgrajči v Pasji vasi.

G. drž. poslanec da navodila v teh vprašanjih, za kar se mu lepo zahvalijo. G. župnik Cizej predlaga podobor Kmečke zveze za velenjsko in škalsko občino in se zahvaljuje iskreno gospodom govornikom za veliki trud in požrtvovalnost.

Posestnik Jan predlaga te-le resolucije, ki so se predpoldan že tudi v Št. Ilju z navdušenjem sprejele:

1. Volilci iz Šaleške doline vzamejo na zborovanju v Št. Ilju oziroma v Škalah dne 11. t. m. z navdušenjem poročilo državnih poslancev Slov. kmečke zveze na znanje in izrekajo njim in članom Slovenskega kluba popolno zaupanje.

2. Izražajo poslancem Kmečke zveze iskreno željo, da zastavijo ves svoj vpliv, da se nagodba z Ogrsko reši le na pravični podlagi in se varujejo zlasti kmečke koristi.

3. Odobravajo varovanje gospodarskih pridelkov v pogojanjih s Srbijo in zahtevajo, da vlada vstraja na prepovedi dovoza živine iz Srbije.

4. Zahtevajo od vlade, da ustrezne najnujnejši potrebi slov. naroda z ustanovitvijo vsučilišča v Ljubljani.

5. Gospodje poslanci naj odločno nastopajo proti prosti soli in razdružitvi zakona.

Nato zaključil predsednik Mlakar zborovanje in se zahvaljuje za mnogoštevilni obisk. Odšli smo mirno, kakor smo prišli mirno z zavestjo, da smo storili dobro delo. Veliko navdušenje zborovalcev za kmečko stvar je vodstvu največje plačilo za njegov trud.

Podlistek.

Deseti brat.

Spisal F. S. F.

(Konec.)

Toda jaz pa nisem bil, da bi se dal kar tako pregovoriti. Zdaj bom hodil nazaj, ker sem jima že za petami. Vidva le poita, strahopetca, s kurjo korajžo in vrabčevjo močjo. Misliha, da si jaz sam ne upam skozi gozd. Celu tolpu takih desetih bratov, ali kakor sta že rekla tistemu čarovniku, sam omlajim in obklestim tako, da se ne bo nikomur več ljubilo, ljudij slepariti in goljufati po svetu. Torej z Bogom! Pa povejte doma, da že pridem za vama; toda brez denarjev ne. Lahko noč! Tako sem jima jo povedal.

Tesarja se na to vrneta, jaz pa zavijem v gozd. Najpoprej se preskrbim z gorjačo, podobno tisti, ki jo je imel sveti Krištof, ko je Kristusa čez vodo prenašal.

Krepko opirajoč se na svoj drog — ker palico ne smem imenovati na pol okleščen kol, ki mi je segal čez glavo — korakam v gosto lesovje.

Kako poldrugo uro hodeč dospem do samotne krme; bila je še luč v nji. Zavijem noter, misleč, mogoče tukaj kaj bolj natanko poizvem, kedaj sta šla potepuha mimo. Polič vina in mesena klobasa bi se tudi prilegla.

Ko vstopim, zagledam pri mizi dva človeka, ki sta se bolj po tiho med seboj menila. Začnem ju bolj natanko opazovati in kmalu spoznam, da imam pred seboj iskana tata. To mi potrди tudi neki koš in neki rudeč dežnik, ki sta stala na klopi pri pečih.

Ko pride natakara in me vpraša, je-li bodem kaj jedel, zavrnem jo, da bom že sam šel v kuhinjo

in naročil gospodnji, kaj naj mi napravi. Na to vstanem in grem iz sobe.

V veži povprašam za gospodarja. Kofta pride, mu povem, da sta potnika zelo sumljiva človeka. Jaz jih bom prijel zares, rečem mu. Nikarj se torej ne mešaj v naše reči, če bomo malo zavpili. Pravica se more skazati.

Potem grem v kuhinjo, naročim si večerjo ter se vrnem zopet v sobo. Naša dva znanca sta pal iz mojih pogledov kmalu spoznala, da se zbirajo za-nju neprijetni obljaki, iz katerih se bode gotovo še čul gromoviti tresk.

Zato pokličeta gostilničarja, plačata in hočeta oditi. Toda meni ni bilo to po volji. Vstopim se med vrata in zarežim nad njima: Pred ne gresta iz hiše, da se v neki stvari pomenimo.

Ona dva se pričneta hudovati in rotiti se, da sta poštena človeka, da morata še nocoj dalje. Še celo gostilničar potegne z njima in me nagovarja, naj ju pustim pri miru.

Potem so začeli nekaj nemški govoriti, česar pa jaz nisem razumel. Toliko sem si iztolmačil, da sta gostilničarju dobro plačilo obljubila, če jima pomaga, da me s silo odstranijo. Toda jaz, ne bodi len, posežem za vrata po svojo gorjačo ter rečem: No, štrigalice, predelane, zdaj pa le sem, če imate kaj srčnosti? Povem vam pa, da se vas treh prav čisto nič ne bojim. Se trije taki lahko pridejo, pa vas bom vse paličil in uril, da se bodele sami sebi smilili.

Tako sem zarohnel nad njima in vsem je upal pogum, niso se me upali lotiti. Gostilničar me prične zopet z lepa nagovarjati.

Ona dva sta pa tajila, da ni res, da sta poštena človeka. Pretihta sta mi celo, da me gresta tožit, ker jih pripravljam ob dobro ime. Tedaj mi je

bilo pa že vsega preveč. Da bi še z gosposko imel sitnosti, mislil sem si, to pa ne gre, in zaradi dveh potepuhov.

Malo sem pogledal okrog sebe, potem sem pa zgrabil celi koš ter ga tresčil ob tla, da se je ves zdobil.

Tedaj se pa usujejo iz njega križaki in privali cela kepa srebrnega denarja.

Čegavo je pa to-le, zarežim nad njimi ter hitro pobere srebrnike in jih spravim v vrečico, ki se je pretrgala, ko sem vrgel koš ob tla.

Prebita reč, kaj menite, to so me gledali debelo. A nobeden ni znil besedice. Potem sem pa vrgel vrečo čez ramo ter rekel:

Zdaj pa le bodita nedolžna. Kar sem iskal, sem dobil. Lahko noč.

Vzel sem v roke palico in jo še tisto noč primahal domov ter izročil denar Francetu.

Tako nam je pripovedoval ded, sedeč na klopi pred ulnjakom. Sedaj že mirno počiva pod hladno odejo.

A pripoved, „Kako je desetega brata lovil“, še živi pri potomcih in marsikaka ženica jo drage volje pripoveduje radovedni mladini dolge zimske večere pri preji.

Smešnica. Sodnik obtožencu: Kako ste mogli krčmarja, ki ste mu ostali dolžni zapitek, imenovati osla? — Obtoženec (muzaje se): Gospod sodnik, hotel sem mu samo napraviti poklon, ker sem bil namreč čital, da osel ni tako neumen, kakor se ga sodi.